



UDK: 37.013

Dildora ASHUROVA,
Buxoro davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti
E-mail:dildoraashurova21@gmail.com

Buxoro davlat universiteti professori, p.f.d Sh.Olimov taqrizi asosida

ZAMONAVIY PEDAGODIK YONDASHUVLAR ORQALI INGLIZ TILINI O'QITISH: HAMKORLIKDA O'RGANISHNING ROLI VA AFZALLIKLARI

Аннотация

Ushbu maqolada zamonaviy pedagogik ta'lim usullaridan hamkorlikda o'rganish metodi haqida ma'lumot yoritilgan. Hamkorlikda o'rganish ijtimoiy-madaniy va konstruksivistik nazariyalarga asoslanishi va uning samaradorligini ta'kidlovchi tadqiqotlar to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan. Hamkorlikda o'rganishda ta'sir etuvchi omillar va ularni bartaraf etish yo'llari haqidagi fikrlar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy-madaniy nazariya, konstruksivistik nazariya, interaktiv o'quv muhiti, madaniy, ta'limiy va institutsional omillar.

TEACHING ENGLISH THROUGH MODERN PEDAGOGICAL APPROACHES: THE ROLE AND BENEFITS OF COOPERATIVE LEARNING

Annotation

This article provides an overview of collaborative learning as a modern pedagogical teaching method. It presents information about studies emphasizing the effectiveness of collaborative learning, which is based on sociocultural and constructivist theories. The article also discusses factors affecting collaborative learning and methods to address these factors.

Key words: sociocultural theory, constructivist theory, interactive learning environment, cultural, educational, and institutional factors.

ОБУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ЧЕРЕЗ СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ: РОЛЬ И ПРЕИМУЩЕСТВА СОВМЕСТНОГО ОБУЧЕНИЯ

Аннотация

В данной статье рассматривается метод совместного обучения как современный педагогический метод обучения. Представлена информация о исследованиях, подчеркивающих эффективность совместного обучения, основанного на социокультурных и конструктивистских теориях. Также обсуждаются факторы, влияющие на совместное обучение, и методы решения этих проблем.

Ключевые слова: социокультурная теория, конструктивистская теория, интерактивная учебная среда, культурные, образовательные и институциональные факторы.

Kirish. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlari ingliz tilini o'qitish dasturini va o'qitish metodologiyalarini zamonaviylashtirishga, til mahoratini oshirishga va xalqaro standartlarga javob berishga qaratilgan. Mamlakatimizda ingliz tilini maktabning boshlang'ich sinflaridan boshlab o'rganishni joriy qilinishi o'quvchilarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga va tildan amaliy foydalanishga urg'u berib kelmoqda. Global ingliz tilini o'qitish tendentsiyalari bilan mos keladigan ko'proq interaktiv va o'quvchi-markazli usullarga o'tish harakati kengaymoqda. Zamonaviy pedagogik usullar, masalan, hamkorlikda o'rganish va vazifa asosida o'qitish kabi tashabbuslar ishga tushirilgan.

Asosiy qism. An'anaviy o'qituvchi markazli instruksiyadan farqli o'laroq, hamkorlikda o'rganish, o'rganishning asosan ijtimoiy ekanligi va boshqalar bilan o'zaro ta'sirlashuv orqali amalga oshirilishi kerakligini ta'kidlovchi ijtimoiy-madaniy nazariyaga asoslanadi [1].

Ta'limiy sohalarida hamkorlikda o'rganish metodologiyasiga bo'lgan yondashuvni amerikalik tadqiqotchi olimlardan David Johnson va Roger Johnson (1989) va Slavin (1995) [2;3] hamkorlikda o'rganishning asosiy elementlari va tamoyillarini o'rganib chiqishgan, ular hamkorlikda o'rganishning eng muhim elementlariga ijobiy o'zaro bog'liqlik, individual javobgarlik, yuzma-yuz muloqot, kichik

guruh ko'nikmalari va guruhni qayta ishlash kabi tushunchalarni kiritishgan.

Bu yondashuv, o'quvchilar bilimni o'z muhitlaridagi o'zaro ta'sirlar orqali qurishlarini ta'kidlaydigan konstruksivistik nazariyasi tomonidan qo'llab-quvvatlanadi, shuning uchun hamkorlikda o'rganish chuqur tushunish va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga intilayotgan ta'limiy kontekstlar uchun tabiiy mos keladi [4]. Ingliz tilini o'qitish kontekstida, hamkorlikda o'rganish strategiyalari kuchaygan motivatsiya, yaxshilangan kommunikatsiya ko'nikmalari va o'rganilgan tilni vaqt o'tishi bilan saqlab qolish va eslab qolish qobiliyatining oshishi bilan bog'liq. Bu natijalar, talabalar tilni autentik va qo'llab-quvvatlovchi tarzda ishlatishga undaydigan hamkorlik va interaktiv o'quv muhitining xarakteridan kelib chiqadi [5].

Hamkorlikda o'rganish ingliz tilini o'qitish hamjamiyati ichida samarali yondashuv sifatida tobora ko'proq tan olinmoqda. Bu metodologiya an'anaviy o'qituvchi markazli sinfxonani ko'proq o'quvchi markazli yondashuvga o'tkazadi, bu yerda o'quvchilar umumiy maqsadlarga erishish uchun kichik guruhlarda ishlaydilar. Amaliyot, kommunikatsiya ko'nikmalarini, o'zaro yordamni va tengdoshlardan tomonidan bildirilgan fikr-mulohazani rivojlantirishni rag'batlantiradi.

Ilmiy tadqiqotlar, Ingliz tilini o'qitishda hamkorlikda o'rganishning ijobiy ta'sirlarini, jumladan, talabalar

motivatsiyasining oshishi, til o'zlashtirishning yaxshilanishi va talabalar qoniqish darajasining oshishini ta'kidlagan [5].

Adabiyotlar tahlili. Masalan, tadqiqotchilardan Jacobs va Gallo [6], hamkorlikda o'rganish faoliyatlari ishtirok etgan ingliz tilini o'rganayotgan o'quvchilar, an'anaviy o'qitishdagi o'quvchilarga qaraganda, so'zlash va tinglash ko'nikmalarining yaxshilanganligini qayd etishgan.

Biroq, Ingliz tilini o'qitishda hamkorlikda o'rganishning qo'llanilishi global miqyosda madaniy, ta'limiy va institutsional omillar tufayli turlicha bo'lishi mumkin. O'qituvchilarning tayyorgarligi, sinf hajmi va mavjud resurslar hamkorlik strategiyalarining amalga oshirilishi va samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. [7]. Ba'zi madaniyatlarda, ta'limning an'anaviy qarashlari va ierarxik o'qituvchi-o'quvchi munosabatlari hamkorlikda o'rganish usullarini qabul qilishga to'sqinlik qilishi mumkin. [8].

Muhokama va natijalar: Hamkorlikda o'rganish strategiyalarining til o'zlashtirish va ta'limiy natijalarni yaxshilashdagi samaradorligini qo'llab-quvvatlovchi katta miqdordagi tadqiqotlar mavjud. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, hamkorlikda o'rganish o'quvchilarning yutuqlari, til mahorati va ijtimoiy ko'nikmalari bo'yicha yaxshilanishlarga olib kelishi mumkin. [9].

Bu foydalar o'quvchilarga tilni qo'llab-quvvatlovchi muhitda haqiqiy imkoniyatlarni taqdim etuvchi hamkorlik faoliyatlarining interaktiv va kommunikativ tabiatiga bog'liq [5]. Ingliz tilini o'qitish kontekstida, hamkorlikda o'rganish talabalarining ko'proq jalb qilinishini va motivatsiyasini kuchaytirishni, shuningdek ularning so'zlash, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini yaxshilashni ko'rsatgan. Bu faoliyatlarining hamkorlikka asoslanishi tengdoshlardan bir birini o'qitish va bir-biridan o'rganishni rag'batlantiradi, bu esa til tushunchalarining chuqurroq tushunilishi va eslab qolinishiga olib keladi. [10].

Natijalar. Biroq, hamkorlikda o'rganishning samaradorligi guruh tarkibi, vazifa dizayni va o'quvchilarga tayinlangan rollar kabi omillarga qarab o'zgarishi mumkin.

Hamkorlikda o'rganish faoliyatlarining o'quv va lingvistik maqsadlar bilan muvofiqligi, til o'rganish natijalarini maksimal darajada oshirish uchun muhimdir [11]. Shuningdek, hamkorlik vazifalari davomida taqdim etilgan ketma-ketlik va qo'llab-quvvatlash darajasi o'zaro ta'sirlar sifatida, tildan foydalanish va uni o'zlashtirish darajasiga ta'sir etishi mumkin. [12].

Ingliz tilini o'qitishda hamkorlikda o'rganishning ta'siri, shuningdek, madaniy va institutsional kontekstlar tomonidan ta'sirlanadi. Ta'limiy an'analarda individual yutuqlarga urg'u berilgan yoki o'qituvchilar va o'quvchilar orasida kuchli ierarxiya mavjud bo'lgan madaniyatlarda, hamkorlikda o'rganish strategiyalarini amalga oshirish qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin [13;14].

O'qituvchilar mahalliy madaniy qadriyatlarga va sinf me'yorlariga mos keladigan tarzda hamkorlikda o'rganish yondashuvlarini o'zgartirishlari kerak bo'lishi mumkin. [15]. O'quvchilarning til mahorati darajalari va hamkorlik guruhlarining dinamikasi ham hamkorlikda o'rganish natijalariga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Aralash mahorat darajalariga ega guruhlarda tengdoshlar bir-birini o'qitish va qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini taqdim etishi mumkin, biroq til ko'nikmalaridagi farqlar tengsiz ishtirok yoki ko'proq mahoratli o'quvchilarga tayanishga olib kelishi ham mumkin. [16].

Xulosa. Hamkorlikda o'rganish metodologiyasi, til o'rganish jarayonini yanada samarali va interaktiv qilmoqda. Ushbu yondashuvlar, o'quvchilarning til mahoratini oshirish, kommunikatsiya ko'nikmalarini yaxshilash va xalqaro standartlarga javob beradigan bilimlarni shakllantirishga yordam bermog'ida. Hamkorlikda o'rganishning afzalliklari, jumladan motivatsiyaning oshishi, til o'zlashtirishning yaxshilanishi va o'zaro ijtimoiy muloqot ko'nikmalarining rivojlanishi o'quvchilarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Shuningdek, bu usullar o'quvchilarga autentik va qo'llab-quvvatlovchi muhitda tilni amaliy qo'llash imkoniyatini taqdim etadi.

ADABIYOTLAR

1. Vygotsky, L.S. (1978). *Mindinsociety: The development of higher psychological processes*. Massachusetts: Harvard University Press.
2. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1989). *Cooperation and competition: Theory and research*. Interaction Book Company
3. Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research, and practice*. Boston: Allyn & Bacon.
4. Piaget, J. (1959). *The Language and Thought of the Child*. London: Routledge & Kegan Paul.
5. Kagan, S. (1995). *We Can Talk Cooperative Learning in the Elementary ESL Classroom*. ERIC Digest.
6. Jacobs GM, Gallo P (2002) Reading alone together: enhancing extensive reading via student-student cooperation in second-language instruction. *Reading Online* 5(6). Available at: http://www.readingonline.org/articles/art_index.asp. HREF=jacobs/index.html
7. Wang, Y.-S., Cheng, M. and Wang, H.-Y. (2008) Investigating the Determinants and Age and Gender Differences in the Acceptance of Mobile Learning. *British Journal of Educational Technology*, 40, 92-118.
8. Campbell, J., & Li, M. (2008). Asian Students' Voices: An Empirical Study of Asian Students' Learning Experiences at a New Zealand University. *Journal of Studies in International Education*, 12(4), 375-396. <https://doi.org/10.1177/1028315307299422>
9. Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Stanne, M. B. (2000). *Cooperative learning methods: A meta-analysis*. Minneapolis: University of Minnesota.
10. Jacobs, G. M. (2004, September). *Cooperative learning: Theory, principles, and techniques*.
11. Gillies, <https://www.researchgate.net/publication/43478574> Cooperative Learning Integrating Theory and Practice.
12. Dornyei, Z., & Murphey, T. (2003). *Group Dynamics in the Language Classroom*. Cambridge University Press <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667138>
13. Kagan Cooperative Learning by Spencer Kagan (2009)
14. Hofstede, G. (2001), *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations*, 2nd ed. Sage, Thousand Oaks, CA. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(02\)00184-5](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(02)00184-5).
15. Winnie Cheng & Martin Warren (2000) Making a Difference: Using peers to assess individual student's contributions to a group project, *Teaching in Higher Education*, 5:2, 243-255, DOI: 10.1080/135625100114885
16. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667305.021>
17. Gillies, R. M. (2004). The effects of cooperative learning on junior high school students during small group learning. *Learning and Instruction*, 14(2), 197-213. [https://doi.org/10.1016/S0959-4752\(03\)00068-9](https://doi.org/10.1016/S0959-4752(03)00068-9).